

**GUSTAF WOLFF
NU WIJ
VERDWENEN
ZIJN**

palm|slag

Ontwerp omslag en binnenwerk: vandijk ontwerpt, Eindhoven
Beeld omslag: Gustaf Wolff

© 2021 Uitgeverij Palmslag | Gustaf Wolff

www.palmslag.nl
info@palmslag.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit dit boek mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, internet, fotokopie, microfilm of op welke andere (digitale) wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this book may be reproduced in any form by print, internet, photoprint, microfilm or any other (digital) means without written permission from the publisher.

ISBN 978 94 930 5991 7
NUR 301

The depth which eludes you

It might be the lack of sound
Or just the emptiness within
It's a thought beyond a thought
Beyond a reason, past a sin

My mind is lost in paradise
And the wasteland of the soul
Shadows will not bother with
The eye's delighted stroll

It's the rippling of the waters
Nothing's bound, and
Nothing's bent
There are no new beginnings
And there is no bitter end.

PROLOOG

BEKENTENIS

Liefste, als ik eens geweten had, wat ik met mijn leven aan moest, dan had ik zo veel kunnen bereiken. Helaas had ik het niet zo op mensen en mensen hadden het al helemaal niet op mij. In mijn vijfentwintig jaar op aarde heb ik vele fouten gemaakt, maar spijt heb ik nergens van.

Een gemiddeld mens was naar feestjes gegaan, had een studie gevolgd en werk gevonden. Ik kocht pistolen en wilde het onmogelijke: de georganiseerde misdaad in een havenstad een halt toeroepen.

Op het moment van schrijven is de liefde van mijn leven dood. Ik bevind me bij haar graf op de Mother Agnes begraafplaats in Copper Town, de stad waar ik geboren en getogen ben. Yoselyn was haar naam. Er ligt een laag sneeuw op de steen. Ik heb een revolver op zak. Als ik ben uitgeschreven, zoek ik mijn vader op om hem te vermoorden. Dat had ik al veel eerder moeten doen.

EEN PLEK ONDER DE ZON

Mijn grootste angst was nooit begrepen worden. Mijn tweede grootste angst was nooit bemind worden. Mijn derde angst: een inspiratieloos leven leiden, zonder enige opzienbarende daden. Copper Town heeft talloze straatjes om in te verdwalen. Toevallig kozen wij deze uit. Het was een nauwe doorgang die geen naam mocht hebben en door roodbakstenen muren geflankeerd werd. Er stonden vuilcontainers. Een drietal auto's stond half op het trottoir en half op het wegdek geparkeerd. Een meter of zeventig verderop mondde de steeg op de kade uit. Het andere uiteinde van de kaarsrechte groef

in het stadslandschap kwam uit op een avenue met winkels, boetiekjes, eettentjes en een metrostation. Op weg hierheen zag ik een bruidswinkel met maagdelijk witte jurken, die de vrouw van mijn dromen stuk voor stuk beeldig zouden hebben gestaan.

Yoselyn struinde over het asfalt. Ze droeg zwarte laklaarsjes met hoge hakken. Haar blik was op de grond gericht. Zij bestudeerde de beestjes in de goot: mieren, vliegen, torren, een verdwaalde slak (eigenlijk alles wat er te vinden was). Die kleine kruiptertjes verwonderden haar: ze volgden ieder hun eigen plan en hoefden zich verder nergens druk om te maken. Die luxe had zij niet.

De vrouw stoorde zich aan passanten in de parallel lopende winkelstraat. Ze wierp hen nijdige blikken toe. Yoselyn keerde het winkelpubliek met een zwierige draai de rug toe en stapte vastberaden op me af. Ze hoefde geen woord met me te wisselen: ik kende haar als mijn broekzak.

Je houdt van me, onvoorwaardelijk, stelden haar bruine ogen vast.

Ja, ik hou van je.

Ze kwam naast me zitten en legde haar goudblonde hoofd dankbaar op mijn schouder. Ik presenteerde haar een kiezel, dat ik tussen duim en wijsvinger ophield. Ze bestudeerde het uitvoerig.

‘Een kiezel,’ zei ik nuchter, ‘het is maar een steentje, maar hij is onderdeel van deze stad. Deze “grootse” stad, zoals vader hem wenst te noemen. Ik heb niets tegen de kiezel, niets tegen het beton, de baksteen of het asfalt. Het zijn de mensen waaraan ik me stoort.’

‘Ik ook,’ zei ze. Ze drukte haar lippen in mijn hals en luisterde geduldig naar wat ik te vertellen had.

‘Wat ik wil, is niet in woorden uit te drukken,’ verzuchtte ik en streefde haar hals. ‘Wat ik wel weet, is dat ik hier op aarde ben om iets bijzonders te doen. Een heldendaad te verrichten. Ik kan niet toezien hoe mensen onbekommerd hun eigen leventje leiden: zich beperken tot een kleine cirkel van kennissen en vrienden. Ze zijn blind voor al het leed om hen heen. Geweld, armoede, gedwongen prostitutie, mensenhandel: een havenstad als Copper Town trekt het

allemaal aan. En de dieren,' vervolgde ik, 'dieren treft geen blaam. Hen red ik als eerste, maar als het nodig is, red ik iedereen. Het is mijn plicht, als mens, om de stad en zijn moraal op de schop te nemen. Ik ben in de positie om te helpen, lieveling, dankzij mijn vader, hoe ironisch dat ook is. Ik zal me tot het uiterste inspannen. Maar ik kan niet van je vragen dat je die last met me deelt.'

Yoselyn glimlachte. 'Doe niet zo gek,' zei ze, 'natuurlijk help ik je.' Ze zou haar leven voor me geven.

We wisselden een blik. Ik overdacht de dag, ons plezier, het leven. Hoe had het zover kunnen komen?

DE LENTE VAN ONS LEVEN

Toen we thuiskwamen van ons dagelijkse wandelingetje, ging ik aan de keukentafel zitten en boog me over een blanco vel in een schriftje. Yoselyn slenterde met openhangende badjas en niets eronder aan op slippers voorbij. We dronken koffie en lunchten samen. Even dacht ik dat we gelukkig waren, maar dat was schijn.

'Nog een kus, liefste?' vroeg ze mistroostig. 'Een knuffel omdat we ook vandaag niets hebben bereikt?'

Ik glimlachte.

In een map op de keukenstoel, bedekt onder een dun laagje stof, lagen de kopietjes van de vacatures die het uitzendbureau me had meegegeven. 'Ik geloof dat ik me daar maar niet meer mee bezighoud...' sprak ik peinzend, terwijl ik een boterham met pinda-kaas achter mijn kiezen werkte.

Yoselyn veegde een kruimel van mijn kin. Ze pakte een slipje van de vloer en borstelde haar haren. Ze deed me aan mijn moeder denken, ook al was het jaren geleden dat ik haar had gezien. Overal in het appartement hingen haar foto's; zelfs op mijn nachtkastje stond haar portret. Zo was ze de eerste die ik zag als ik 's ochtends wakker werd en de laatste voor ik slapen ging.

Mijn moeder was dood, dus ik moest het doen met haar idee. Lily was gestorven toen ik nog een kind was. 'Tranen zijn een

vorm van schoonheid,' hield ik mezelf voor als ik voor de spiegel stond. Op mijn vijftiengste had ik genoeg gehuild voor een heel mensenleven. Yoselyn ook.

Zij forceerde eens de nooduitgang van het appartementencomplex en hobbelde moedeloos over het dak. Ze balanceerde op de dakrand, rookte haar sigaret tot een stompje op en smeedde de peuk van zich af. Toen ze naar beneden gluurde, huiverde ze. Ze durfde niet te springen. Toen ik terugkeerde van het boodschappen doen, zat ze kniezend aan de keukentafel op me te wachten.

'Ik ben niet dood,' fluisterde ze in mijn oor, toen ik haar in mijn armen sloot. 'Ik heb op jou gewacht.' Sindsdien had ze nooit meer zoiets impulsiefs gedaan, al was ze nog altijd diep ongelukkig.

Die bewuste middag, na onze wandeling door de benedenstad en het intermezzo in een steegje nabij de kade, zaten wij onderuitgezakt op ons balkon, prinsheerlijk te smoren in de lentezon. We hadden niets om handen. Yoselyns onderbenen lagen over mijn schoot en ik streelde haar kuit. Zij kustte mijn polsen en mijn buik. Als een katje klauwde ze haar nagels in mijn borst.

'Ik zou duizend jaar willen slapen,' verzuchtte ze, waarop ik haar blonde haar achter haar oren streek.

'Ik snap precies wat je bedoelt,' zei ik kalm.

'We sporen niet, of wel?' vroeg ze zonder op te kijken.

'Nee.'

'Je vader maakt me woedend.'

'Mij ook.'

'Die man is een emotieloze machine.'

'Dat is hij zeker,' bekende ik somber.

'Ik ben bang om net als hij te eindigen,' zei ze zacht, 'kil en onverschillig. Niet in staat om te genieten.'

'Maak ik je gelukkig?' vroeg ik daarom.

'Ja.' Ze glimlachte. 'Jij geeft me moed.'

'Fijn om te horen.' Ik lachte ook. 'Ik zou willen dat Eduard dood was en dat mijn moeder nog leefde.' Toen sloeg ik mijn ogen neer. Dat besef stemde me droevig. 'Soms ben ik bang dat ik te veel

voel,' verzuchtte ik, 'te veel emoties heb. Soms, liefje, denk ik dat ik te veel van de liefde snap.'

'Geen mens snapt ooit te veel van de liefde,' verklaarde ze stellig en ze streelde mijn wang.

'Je hebt gelijk.'

'Weet ik.' Ze glunderde.

'De luxe die jij en ik nu kennen,' ik wees om me heen, 'niet hoeven werken, niet hoeven studeren, niet hoeven afzien, is mogelijk dankzij hém. Bizar als het klinkt: Eduard is niet onze vijand. Hij is slechts een product van deze tijd, van deze stad. Wij zijn twee kuikens en hij de vos in een hoenderhok. En jij lieveling, wat heb jij de wereld te bieden, behalve je bilpartij en fraaie boezem?'

'Hm...'. Even dacht mijn meisje na. 'Weet ik niet,' zei ze uiteindelijk zacht.

'Wat wil je met je leven?'

'Ik heb geen plan,' bekende Yoselyn, 'ik heb alleen de wil om bij je te zijn.'

'Je hebt me.'

'Gelukkig maar.'

'Je hebt de sterkste wil op aarde,' vertelde ik haar, 'je hebt de wil om lief te hebben. Dat is tamelijk uniek.'

'Denk je?'

'Je beleeft alles heel intens,' zei ik, 'en je straalt als de zon.'

'Dat is lief van je.' Ze glunderde.

'Mijn wil is hongerig,' zei ik, 'maar kan zich nergens toe verhouden.'

'Wel tot mij.'

'Alléén tot jou. Op een dag hebben jij en ik geen uitleg meer nodig. Ik ben tot alles bereid je gelukkig te maken, Yoselyn, want vanaf de dag dat ik jou ontmoette, was jij mijn enige levensdoel.'

'En jij het mijne,' glimlachte ze, 'jij bent de enige die mij begrijpt.'

'Ik wil de wereld beter achterlaten dan ik hem aantrof,' sprak ik zacht. 'En ik wil jou beter achterlaten, dan ik je aantrof. Copper Town heeft talloze demonen. Maar samen kunnen jij en ik ze de baas.'

‘Liefje?’

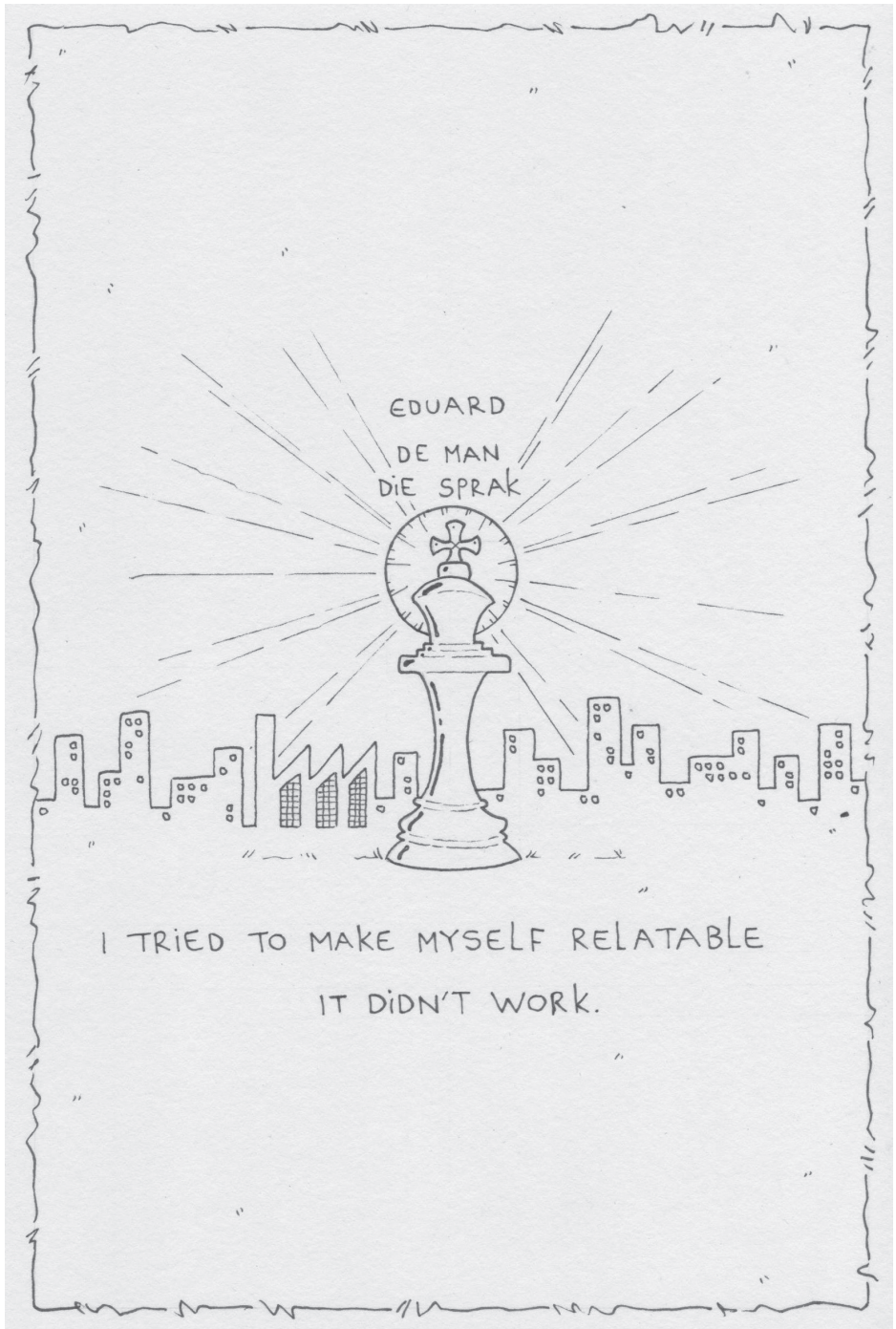
‘Hm?’

‘Geloof je dat wij hier op aarde zijn om iets bijzonders te doen?’

‘Dat geloof ik heilig.’

‘Vertel me over hem,’ zei Yoselyn zacht, ‘over Eduard, jouw vader. Vertel me zijn hele levensverhaal.’

‘Goed dan.’ Ik slikte. ‘Maar ik waarschuw je: je zult hem niet begrijpen, net zomin als ik. Toch lijkt ik meer op hem dan op mijn moeder, helaas. Ik zal je vertellen waarom hij dacht hier op aarde te zijn. Wat voor eigenaardigs hij met zijn leven heeft gedaan. Maar, lieveling, Eduard Jagersland is een foutje van de natuur: je moet geen voorbeeld aan hem nemen.’

INTOCHT VAN EEN TIRAN

Zoals je wenste, Yoselyn. Mijn vader slaagde erin zijn stempel op de stad te drukken, ik niet. Hij werkte zich op in de staalfabriek aan de haven en bracht Copper Town op zijn knieën. Ik kende de man met wie ik in de auto zat al heel mijn leven. Hij was mijn vader en ik was zijn ondergeschikte.

Eduard Jagersland streek de mouwen van zijn pak glad. ‘Wie het totaalbeeld niet ziet, is gedoemd achterop te raken,’ verklaarde hij achteloos. Dit was het eerste dat hij tijdens de rit tegen me zei.

Mijn vader haalde zijn neus op bij het zien van het klikkje daklozen dat zich rond het geïmproviseerde kampvuur van pallethout en oude krantenknipsels verzamelde. Hij klopte tweemaal tegen de rug van de bestuurdersstoel, ten teken dat er meer vaart gemaakt diende te worden. Hij vervolgde: ‘Het productieproces van staal is complexer dan dat van bijvoorbeeld ijzer.’ Er verscheen een lachje op zijn gezicht. ‘Ik zou mezelf eerder als staal dan als ijzer omschrijven.’

We passeerden tientallen loodsen. De Oude Haven was een reliëf uit de hoogtijdagen van de industriële expansie, aan het begin van de twintigste eeuw. De staalfabriek had als een van de weinige gebouwen uit die periode zijn originele functie behouden. Mijn vader bekeek het complex, waar hij het grootste deel van zijn leven had doorgebracht, met uitgestreken gezicht.

‘Ik zie de fabriek zelden vanaf deze kant,’ bekende hij.

‘O,’ zei ik. Ik wist niet wat ik anders zeggen moest. Mijn vaders monoloog wiegde me half in slaap.

De gele en witte helmen van de arbeiders bewogen zich in slakengang langs de rivier. Het moet lunchtijd zijn geweest, wat inhield dat al het werk in het havenkwartier stillag: de hele wereld sliep.

‘Wist je dat Copper Town een van de oudste steden van het continent is? De Oude Haven ligt ten zuiden van de eerste nederzetting die door Engelse kolonisten aan de uitloop van de Mouth is gesticht.’ Hij streek langs zijn kin. ‘Ik vind het een uitermate toepasselijke naam voor een rivier. De dichtstbijzijnde stam inboorlingen bevond zich net voorbij de heuvels. Kijk, dáár.’

Mijn vader wees, alsof hij het precieze stukje land wist te liggen. ‘De schermutselingen tussen de blanken en de inboorlingen zijn plichtmatig te noemen. De Europeanen kwamen uiteraard als overwinnaars uit de strijd. Als de Indianen ambitie hadden gehad, hadden ze schepen gebouwd en de oceanen verkend. In plaats daarvan plukten zij besjes en bouwden ze tipi’s. Spijtig hoe een gebrek aan ambitie hun ondergang is geworden. Vandaag de dag wonen hier elf miljoen mensen en is er geen indiaan meer te bekennen. Misschien is dat maar goed ook: onze belevingswereld is zo veel rijker gebleken dan die van hen. Amerika reikt nu naar de sterren.’

‘Wellicht,’ zei ik en ik dacht aan Neil Armstrong, Buzz Aldrin en de maanlanding van de Apollo 11 op 20 juli 1969. De kosmos fascineerde me. Ik zou de aarde maar wat graag achter me laten.

Hij vervolgde: ‘Alleen de heuvels houden de opmars van de industrie nog tegen. Misschien dat ze in de nabije toekomst worden plat geworpen. Net als wij moet Moeder Aarde met haar tijd meegaan.’

‘Ik hoef niet met de tijd mee te gaan, vader,’ wierp ik tegen, ‘ik ben een vrije geest – ik ben tijdloos.’

‘Nee, dat ben je niet!’ diende mijn vader me fel van repliek. Hij vervolgde: ‘Elk van de veertien kanalen heeft een naam die terugrijpt op de tijd van de kolonisten. Zo heb je het George Canal, de Pioneer’s Pass en de Emily Clueless.’ Op het laatste kanaal legde hij de meeste nadruk. ‘Emily Cheswick was de dochter van een Britse magistraat die hier toezicht hield op de belastingen en met zijn gezin aan de waterkant woonde. Ze besloot op een regenachtige dag een wandeling langs de oever te maken. Misschien wilde het wicht kikkers tellen, of vergeet-mij-nietjes plukken, wie zal het

zeggen? Ze kwam nooit meer thuis. Haar lichaam werd pas in 1982 gevonden. Met behulp van DNA-onderzoek van de nazaten van de Cheswicks heeft men kunnen concluderen dat het verzopen kind de kleine Emily was. Frappant, niet?’

‘Nee,’ had ik kunnen zeggen, maar ik zei het niet. Het was onverstandig mijn vader tegen te spreken.

De limousine reed met te veel vaart tegen een verkeersdrempel op. Door de schok van het voertuig werd mijn vader uit zijn ritme gehaald. Hij wierp zijn chauffeur een geërgerde blik toe. ‘Die drempel ligt daar niet goed,’ liet hij zich ontvallen. ‘Ik zal de gemeente verzoeken hem weg te halen.’ Hij zette zijn glas sprankelwater in de houder naast het portier. Hij had enkele druppels over zijn mouwen gemorst en streek bedachtzaam over zijn kin. ‘Men noemt mij fabriekseigenaar, entrepreneur, filosoof, ijzervreter, weldoener. Maar in feite ben ik niets van dat alles.’

‘Wat ben je dan wel?’ vroeg ik bars.

‘Jouw vader.’ Hij wierp me een indringende blik toe. ‘Onthoud dat, de volgende keer dat ik je toespreek.’

STAMBOOM VAN DE FAMILIE

Mijn vaders grootste angst was nooit begrepen worden. Zijn tweede grootste angst was nooit bemind worden. Zijn derde angst: een inspiratieloos leven leiden, zonder enige opzienbarende successen.

Eduard Jagersland kwam uit een Duits-Italiaans gezin en was de jongste van drie zonen. Robert, de oudste, scheelde acht jaar met mijn vader en Manuel, de middelste, was drie jaar ouder. Salvatore Jagersland, Eduards grootvader, waagde de sprong naar het Amerikaanse continent en werkte enige tijd als mijnwerker voor hij met zijn gezin naar een kuststadje verhuisde. Hier richtte hij, met dank aan een bescheiden lening van de bank, een doe-het-zelfzaak op. Marco Jagersland, Eduards vader en Salvatores enige zoon, werd na zeven jaar als mede-eigenaar aangesteld. Na de dood van mijn overgrootvader nam hij de familiezaak in ijzerwaar over.

Staal zit in ons bloed, was het gezegde binnen de familie Jagersland. Het fraaie van staal is dat het keihard is en pas buigzaam en bewerkbaar wordt als het eerst tot hoge temperaturen is verhit.

Maria Jagersland was huisvrouw. Zij werkte in de weekenden als verpleegster in een ziekenhuis, maar verdiende met twee tienuurdiensten in de week niet genoeg geld om het vijfkoppige gezin te onderhouden, nadat *Jagersland & Co.* door concurrerende firma's uit de markt was gedrukt. In die tijd werden talloze familiebedrijfjes door grotere vennootschappen opgeslokt, tot woede van mijn opa, die machteloos toekeek hoe zijn vaste klanten hem verlieten. 'Harteloos,' noemde Marco die ontwikkeling. 'Dit betekent het einde van de lagere middenstand.'

Het gezin verhuisde naar een kleine woning in de grote stad, op de zevende verdieping van een grauwe flat. Die stad was uiteraard Copper Town. Hier maakte mijn vader carrière en werd ik geboren. Het is een troosteloos oord van schrikbarende armoede. De criminaliteit is er torenhoog. Toch is de havenstad niet uitsluitend armoedig: Copper Town staat symbool voor het Amerikaanse opportunisme. Er is een aantal bijzonder fraaie avenues en musea. In de Nieuwe Haven liggen tientallen sierjachten en de wolkenkrabbers in het zaken centrum zijn betoverend.

Marco Jagersland mocht dan inwoner van dezelfde stad zijn als de welbedeelde *Towners*, zoals de inwoners van Copper Town in de volksmond soms worden genoemd, de rijken en hij leefden in door glas gescheiden werelden. Zakenlui konden zich de meest luxueuze panden aan historische laantjes in het Crystal Quarter veroorloven, terwijl hij vijftig uur in de week als taxichauffeur en ober werkte om zijn gezin te kunnen onderhouden. Mijn opa had geen opleiding genoten. De banen lagen niet voor het oprapen. Gezien de financiële recessie hoefde hij op een lening niet te rekenen. Mijn grootvader raakte uiteindelijk werkloos en liet zichzelf verslonzen.

Mijn opa vertrok al in de middag naar het café en kwam pas 's avonds laat weer thuis, tot wanhoop van zijn vrouw, Maria, die wél de wil maar niet de middelen bezat haar kinderen de emotio-

nele steun te geven die zij verdienden. Toen de jongens nog klein waren, zong ze liedjes voor hen: ‘The wheels on the bus’, ‘Five little monkeys’, ‘Humpty dumpty’ en natuurlijk ‘Itsy, bitsy spider’. Toen Marco zijn werk verloor, verdween ook haar levenslust. Ze moest steeds vaker nee verkopen aan haar bengeltjes, als die verhaaltjes wilden horen of een ijsje in het park wilden eten. ‘Nee, niet nu.’

Mijn vader leerde zichzelf te vermaken. ‘Dan niet,’ zei hij en hij richtte zich op een boek. In eerste instantie las hij kinderboeken, maar die verveelden hem al snel. Op zijn elfde richtte hij zich op volwassenenliteratuur: ‘serieuze boeken’, die ‘een eerlijk beeld geven van de wereld’. De meeste kinderen laten zich graag leugens vertellen, maar Eduard Jagersland niet. Hij doorzag zulke farces, waaronder het idee dat iedereen gelijkwaardig is en de democratie een zegen.

Marco Jagersland had maar net geld genoeg om voor zijn oudste zoon studiegeld opzij te leggen. Robert verdiende bij als sjouwkracht in een magazijn, tot hij oud genoeg was om op zichzelf te wonen. Mijn vader ging op zijn zeventiende aan het werk in de staalfabriek, aan de Oude Haven, niet ver van zijn ouderlijk huis. Zijn broer Manuel was hem een maand of zeven voorgegaan.

De staalfabriek was geen fijne werkplek. Het loon was er abominabel en het werk zwaar. De arbeiders zagen nauwelijks daglicht en ademden lucht in die zwaar was van de chemicaliën.

Eduard vond het niet erg om hard te werken. ‘Ik vind het wel verfrissend,’ vertrouwde hij Manuel toe, ‘ik sta elke ochtend met een goed gevoel op. Heel de dag maak ik me lekker moe en kijk ondertussen de kat uit de boom – er is van alles te beleven in de fabriek. Meer dan op school.’ In de lesbankjes had hij zich, ondanks zijn intelligentie, nooit op zijn plek gevoeld, maar als schakel in een keten diende hij een doel. Omdat hij goed werk leverde, kreeg hij opslag na bescheiden opslag. Hij was populair onder zijn collega’s, ondanks het feit dat deze vaak minstens vier of vijf jaar ouder waren dan hij, stukken sterker en minstens één kop groter.

‘Het gaat er niet om hoe gróót je bent,’ deelde hij hun fijntjes mee, ‘maar om de schaduw die je werpt.’

Eduard bezat charisma en een meesterlijk intellect. Hij was leer-
gierig en wilde alles over de productieprocessen te weten komen.
'Hoe zit dit in elkaar?' vroeg hij zijn leidinggevenden. 'Is deze me-
thode wel productief?' Na verloop van tijd stapten zijn collega's op
hem af voor advies en niet op de shiftmanagers. Iedereen – oud en
jong, van hoog tot laag – kende hem bij naam. Aan zijn blauwe
overall viel niet af te lezen dat hij 'anders' was dan anderen. Er was
geen reden zijn motieven te wantrouwen, juist omdat hij er zo
gewoontjes uitzag. 'De spin in het web,' noemde hij zichzelf. 'Ik
span draden en wacht geduldig af tot de vliegen zich misrekenen.'

Mijn vader leerde van zijn fouten, voor hij er door anderen op
werd aangesproken. Hij was mondig, speelde met taal en liet zijn
publiek uitdrukkelijk in het duister tasten. Hij was open, eerlijk
en wist altijd een compliment uit de mouw te schudden. 'Hé Tim,
toffe broek. Jacob, flitsend kapsel!'

'Ik leef als filmpersonage,' vertrouwde hij Manuel toe. 'In mijn
beleving ben ik overal de steracteur. Maar...' hij klonk een stuk
ernstiger nu, 'ondanks mijn inspanningen voel ik me onbeteke-
nend. Ik had willen studeren, broer, net als jij, maar die mogelijk-
heid is ons afhandig gemaakt.' Eduard knarsetandde. 'In de fabriek
moeten we een batterij aan superieuren boven ons dulden...'

Zodra de naam Robert viel, welde de frustratie in hem op.
'Spreek me niet van Robert...' gromde hij dan. Eduards oudste
broer had een opleiding in het buitenland genoten. Hij vertrok
naar hartje Parijs en woonde in bij een Franse freule, met wie hij
wijn dronk en naar de opera ging. Enkele weken na zijn vertrek
had hij het contact met zijn naaste familieleden al laten verwateren.

'Niet meer aan hem denken,' beet Eduard zijn moeder toe, als
zij anekdotes uit Roberts jeugd oprakelde. 'Ik ben er toch nog?'
Hij, Eduard, was loyaal, en verdiende haar onverdeelde aandacht.
Marco sprak tijdens kerstdiners en familiebijeenkomsten vol trots
over de prestaties van zijn oudste zoon. 'Rob heeft het toch maar
mooi in het buitenland gemaakt, als enige van onze familie!'

Een jaar of zeven na Roberts vertrek uit de industriestad en zijn aankomst in het beloofde land Frankrijk, viel er een brief op de mat. Mijn vader vond de envelop als eerste en opende hem met tegenzin. Het echtpaar was naar een buitenwijk verhuisd en Madeleine, de freule, was van Robbies eerste kind bevallen – een jongetje. Robs zontje groeide op als een prinsje. Mijn oom kreeg later ook nog een dochtertje: Suzie, kort voor Suzanne. Eduard heeft de brief nooit aan zijn ouders (zelfs niet aan Manuel) laten zien. Hij verborg hem onder zijn matras en las hem elke avond, bij het licht van een zaklamp, met het laken over zijn hoofd, tot hij Robs woorden kon dromen. Later verscheurde hij de brief en wierp de snippers demonstratief in de rivier. ‘Daar horen je zalvende woorden thuis, Roberto, verrader die je bent!’ gromde hij.

Staand voor de spiegel sloeg hij zichzelf hooghartig gade. Zelfs als jongen had mijn vader een ingetogen, soms aristocratische uitstraling. Maria nam hem eens kwalijk dat hij ‘altijd zo bloedserieus’ was, waarop hij haar streng had aangekeken. ‘Serieus én fanatiek,’ verbeterde hij zijn moeder. ‘Ik zoek geen ontspanning. Neem geen genoegen met mijn huidige situatie: ik wil floréren.’

De jaren verstreken. Eduard werd langzaam ouder, grilliger en verbeterer. Onder zijn eeuwige glimlach en twinkelende ogen ging een hongerige ziel schuil. Hij had een aantal keer promotie gemaakt. De batterij superieuren die hij in de staalfabriek boven zich moest dulden, slonk met het jaar. Hij mikte op een administratieve functie en wilde van daaruit doorgroeien tot directeur.

Maar eerst was het tijd om te settelen. Het was tijd voor een vrouw.

LILY

Mijn moeder was klein van postuur en had geen uitgesproken elegante vormen. Ze had donkerblonde krullen en grote blauwe ogen, een spleetje tussen haar voortanden en een moedervlek bij haar bovenlip. Ze sprak van de hak op de tak, wat Eduard eerder

hinderlijk dan innemend vond. De vrouw was zo veel meer dan de ‘kwalitatieve set eierstokken’ die hij in haar zag.

Mijn moeder was onhandig. Een bord van porselein uit haar handen laten vallen of tegen een dichte deur aanlopen: Lily kon het allemaal. Ze zag vaak blauw van de plekken en rood van schaamte.

Ik kan me haar geur en stem niet voor de geest halen. Ze stierf voor ik vier jaar oud was. Ik was het enige kind dat zij ooit baarde. Ik vraag me af wat er van me geworden zou zijn, als ze nu nog leefde.

Eduard was de eerste man met wie zij zich verloofde. Hij leerde haar kennen op de bruiloft van een collega. Zij had een lange witte jurk gedragen, hij een voortreffelijke smoking. Haar krullende haar droeg ze in een vlecht over haar linkerschouder. Lily was toen nog een naïef, onschuldige meisje. Ze had haar kleine zusje bij de hand genomen en zwierde met haar over de dansvloer. Ze had geen oog voor de bruidegom. De bruid veroverde vele harten die dag, maar Lily veroverde mijn vader. Ze was dronken van de champagne en had blosjes op haar wangen. Haar ogen twinkelden. Na twee glaasjes kon ze haar lach al niet meer inhouden. Toen Eduard haar bij de hand nam en zich als ‘collega van de bruidegom’ introduceerde, kon ze niet recht meer lopen.

Hij en Manuel hadden haar allebei op het oog. De broers hadden een muntje opgeworpen om uit te maken wie haar als eerste mocht benaderen. Het toeval wilde dat Eduard die toss won. Hij zocht met haar een rustig hoekje op en vleide zich naast haar op een bankje neer. Mijn vader nam een donkerblonde lok tussen duim en wijsvinger en plantte ongevraagd zijn lippen in haar hals. ‘Je bent net een regenboog,’ vertelde hij haar, ‘ik ben betoverd door je verschijning.’

Ze moest om hem lachen. ‘Ik ben geen regenboog,’ fluisterde ze in zijn oor, ‘eerder een draaikolk: ik ga rond en rond.’ Het meisje legde haar hoofd op zijn schouder en viel als een blok in slaap.

‘Ik ben opgegroeid op een boerderijtje,’ vertelde ze, nadat ze in mijn vaders armen was ontwaakt. De zaal was zo goed als verlaten, maar Manuel stond vanuit een hoekje naar hen te kijken. ‘In

Brightrock, Minnesota. Dat plaatsje ken je vast niet. Geeft niets! Maar daar kom ik vandaan!’

Lily had nooit eerder een bruiloft bijgewoond. Ze was met het vliegtuig gekomen, samen met haar vader, moeder en zusje. Ze was het vierde kind uit een nest van zeven. ‘Ik heb twee grote zussen,’ vertelde ze hem, ‘Mika is de jongste – waar is ze nu toch gebleven? – en drie broertjes.’

Ze beschreef haar gezin als arm, maar hecht. Moeder deed het huishouden en vader werkte op een plantage. Op zondag ging het gezin met de pick-uptruck naar de kerk. Op feestdagen en in de weekenden at iedereen samen aan de grote eettafel. In de zomer at het gezin onder de appelboom. ‘Op het hoofd van mijn jongste broertje is ooit een appel gevallen,’ zei ze. ‘Pats! Grote bult!’

Lily en haar twee jaar oudere zus deelden een bed. De vier meisjes deelden een kamer. Als het regende, kropen zij met een zaklamp en koekjes bij elkaar onder de lakens. Ze vertelden elkaar spookverhalen of praatten over jongens. Lily’s zussen waren vaak succesvoller in de jacht dan zij.

‘Ik ben niet zo charmant, denk ik,’ verzuchtte ze, ‘ik weet nooit wat ik moet zeggen.’

‘Dat geeft niet,’ fluisterde Eduard haar toe en hij gaf haar een kusje op haar wang. ‘Je hebt mij nu toch?’

Lily keek enigszins ongemakkelijk. ‘Ik weet niet of ik dat wil,’ mompelde ze, ‘ik ken je naam niet eens!’

‘Eduard,’ zei Eduard.

‘Ik ben Lily,’ antwoordde Lily.

‘Aangenaam.’ Hij gaf haar nog een zoen. ‘Lily is een mooie naam.’ Ze giechelde. ‘Dankjewel.’

In de buurt van Brightrock lag een meertje, half verscholen in het bos. Als mijn moeder niets om handen had, of even geen behoefte aan gezelschap, zonderde ze zich daar af. Soms liep ze urenlang geen mens tegen het lijf. In het bos zag ze eekhoortjes de boom in schieten en vossen in de struiken.